

gier om kulturel enhed og derfor har behov for egne former for fortællinger: „a series of continually re-worked narrations which reflect and reinforce the values of constantly changing societies“ (s. 2). Populærkultur er med andre ord nationalstatens myte og som sådan mangetydig. Derfor afspejler japansk populærkultur diversiteten i det japanske samfund.

Martinez argumenterer for, at hun ved at betragte populærkultur som mytisk understreger, at populærkultur har politiske og ideologiske dimensioner, samt at populærkultur kan rejse og transformeres og derved blive del af det globale kulturelle niveau. Ved at være mytisk forbinder populærkultur desuden det materielle med det symbolske. På denne baggrund argumenterer hun for, at en antropologi om moderne samfund skal undersøge „the links or relationships between the invented traditions of the nation – its mass-produced culture, and the deeper connections to older culture, such as folklore“ (s. 4).

Antologiens bidragsydere, der tæller antropologer, linguister og litteraturvidenskabsfolk, følger til dels denne opfordring og analyserer eksempler på masseproduceret kultur i forhold til ældre kultur og tradition, for eksempel når Yamaguchi analyserer *sumo* i forhold til *kabuki* og i forhold til kejserinstitutionen. Eller når Gill sammenholder farverne på tv-serieheltes dragter med Heian-hoffets farvekoder. Enkelte inddrager centrale japanske begreber og strukturer, som når Stefansson analyserer forholdet mellem det kvindelige og det fremmede som både lykkebringende og farligt gennem en sammenligning af kronprinsens bryllup og en *sumo*-„prins“ aflysning af sit ditto. Andre inddrager aspekter af den samtidige sociale kontekst, som når Stan-dish analyserer science-fiction tegnefilmen *Akiras* appel til unge mænd ud fra dens referencer til *Bosozoku* motorcykelbander, hvilket implicerer et alternativ til identiteten som kontormand og en understregning af konfucianske idealer om loyalitet. Endelig er der enkelte, der diskuterer fænomenerne fra en historisk vinkel: Kelly skriver om transformationer i performance og repertoire gennem karaokes historie: fra solosang udført af kontormænd på skift ved firmafester til social aktivitet blandt snart sagt alle sociale grupper.

Personligt er jeg langt fra afklaret med hensyn til brugen af begrebet kultur i en japansk sammenhæng. Men umiddelbart synes jeg, at Martinez og de øvrige forfattere slipper

rimeligt fra deres forsøg på at analysere samtidig kulturel sammenhæng og diversitet. Det fælles analytiske referencepunkt til japansk kultur medfører, at det, der ser ud som brud og diskontinuitet, viser sig at rumme elementer af kulturel kontinuitet, ligesom kulturelle sammenhænge kan være, hvor man ikke forventer dem. Artiklerne påpeger derfor, i overensstemmelse med Martinez' forord, at kulturelle sammenhænge skal undersøges før de kan antages. Hvilket er nok så vigtig en pointe i forhold til ovennævnte diskussion om japansk kultur.

Antologien supplerer to tidligere antologier om tilsvarende emner: *Women, Media and Consumption* (Skov & Moeran eds. 1995) og *Contemporary Japan and Popular Culture* (Treat ed. 1996). Enkelte af forfatterne er gengangere, men enten skriver de om nye emner, eller også belyser de deres emne fra nye vinkler. Samlet bidrager antologien til det voksende felt af studier i populærkultur, studier som er vigtige for at forstå det sociale liv i Japan.

Lisbeth Ekstrøm Rasmussen
Mag.scient. antropolog
Moesgaard, Aarhus Universitet

THOMAS SCHWEIZER & DOUGLAS R. WHITE: Kinship, Networks and Exchange. Cambridge: Cambridge University Press 1998. 336 sider. ISBN 0-521-59021-3. Pris: £35 (hb).

Denne bog har ikke fundet sin rette anmelder. Gennem en lang karriere har jeg vedholdt en interesse for slægtskabsstudier, der i min studietid var anset for at være en central forudsætning for antropologisk professionalisme. Det er normalt noget studenter hader, fordi emnet ofte leder til for abstrakte og formelle analyser. Det kan anskueliggøres i diagrammer og egner sig til logisk manipulation. I 70'erne blev det skudt i sæk, først af marxisterne, der anså slægtskab som en ideologisk (og derfor falsk) overbygning på de afgørende materielle produktionsforhold; så af feministerne, der anklagede det for at være gennemsyret af patriarkalske fordomme. Slægtskab forsvandt ud af de fleste yngre antropologers synsfelt. Kun de få, som beskæftiger sig med reproduktionsforhold i Vesteuropa, har i de senere år repræsenteret en interesse for slægtskab på Institut for Antropologi i København.

Men i de senere år er feltet ved at komme ud af skabet igen ude i verden. Der udkommer igen lærebøger i slægtskab. Et lille broderskab af slægtskabsforskere har i al stilhed fortsat arbejdet med at forfine metoder og teorier og mødes nu til store, celebre konferencer og publicerer digre antologier, der tegner fronten af udviklingen på området. Da jeg i 1993 holdt en gæsteforelæsning i Paris, gik der frasagn om, at Maurice Godelier netop samtidig afholdt en stor konference om slægtskab. Den har ført til den omfattende artikelsamling „Transformations of Kinship“, som udkom på Smithsonian i 1998. I år er et digert særnummer af *L'Homme* på næsten 800 sider med titlen „Question de parenté“ udkommet.

Jeg greb derfor med glæde lejligheden til at anmelde den foreliggende bog. Den er resultatet af en anden konference i Köln samme år, der samlede forskere fra især USA og Tyskland og var kulminationen på et længere samarbejde mellem universitetet i Köln og University of California, Irvine. Bogen udnytter formelle metoder som netværksteori, grafteori og spilteori i analyser af slægtskabs- og udvekslingssystemer i samfund fra Andes og Østafrika over Balkan og Indien til Indonesien og Ny Guinea. Allerede før titelbladet udsiger redaktørerne (eller forlaget?), at den indvarsler en ny æra i studiet af slægtskab. Jeg gik derfor i gang med introduktionen og artiklerne med en vis forventning. Men jeg mistede hurtigt begejstringen. Der er ikke noget i vejen med at bruge formelle (matematiske eller beslægtede) metoder, hvis man bruger dem til væsentlige problemer og sørger for at forklare, hvad man gør. Introduktionen peger på, at det gælder om at studere slægtskab dynamisk, det vil sige at se på samspillet mellem de regler om slægtskab og ægteskab, folk fremhæver, de strategier, som aktører i forskellige positioner anlægger, og endelig de slægtskabsmønstre, der kommer ud af det – som igen kommer til at danne rammen for nye strategier og valg. Men når det kommer til udførelsen af dette udmærkede program udvikler artikel efter artikel sig i labyrinter af formelle modeller og indforståede analyser, som ikke ser ud til at føre til bredere indsigter. Det er formidlingen, der svigter. Jeg kan ikke referere alle artiklerne, men give et eksempel.

I et par af bidragene fremlægges en strukturel tilgang, der kaldes „parental graph“. Den går ud på, at man i stedet for en gammeldags genealogi, hvor punkterne er individer, og de

forbindende linier betegner afstamning eller ægteskab, afbilder individer som linier og ægtepar som punkter. Det giver, siger forfatterne, en bedre indgang til at se ægteskaber som strategiske forbindelser mellem familier eller grupper. Der er udarbejdet et computerprogram til metoden, der forudsætter, at man besidder et omfattende genealogisk feltmateriale. Ved hjælp af den, får man forklaret, er det muligt at påvise strukturer, der fremkommer på højere niveau i samfund med kognatisk slægtskab, som tidligere er blevet opgivet som samfund med „løs struktur“. Det lyder jo lovende, men man bliver skuffet. Et af kapitlerne rummer for eksempel en genanalyse efter denne metode af Leachs berømte materiale fra Pul Eliya i Sri Lanka. Her påtager forfatterne (Houseman og Whyte) sig at vise, at hvor Leach påstod (og brugte det til at kritisere sine kollegers afrikansk baserede descent-teori), at dette samfund ikke blev styret af strukturelle principper, så er der faktisk en skjult opdeling i samfundet mellem to „sider“, der gifter sig med hinanden. De siger, de viser det med nogle højt uoverskuelige diagrammer, men de fortæller ikke efter hvilke fremgangsmåder, de er nået frem til denne struktur, og hvordan, de har struktureret materialet, så det viser dette mønster. Det er simpelthen ikke muligt at forstå, hvordan konkrete ægteskaber er blevet sorteret, så de er blevet fordelt i de to grupper. Og hvad det egentlig indebærer i samfundet, får vi heller ikke at vide.

Det er altså ikke her, man skal begynde, hvis man skulle få lyst til at blive introduceret til nye strømninger på det område, der engang var fælles terræn for socialantropologer. Det her er for folk, der allerede er indviede udøvere af en esoterisk subdisciplin. Jeg synes, det ligner skabs-slægtsforskning mere end slægtskabsforskning.

*John Liep
Institut for Antropologi
Københavns Universitet*